

תרבות

ששון ושיחה

ביגלל ששון

איך ניסה יהודי

פיקח להוציא מיליונים

מקופת המדינה - בעזרת

מחודשים מפוברק

המדינה תפסיד את זכות קיומה וזע מדען. הייט קטן תרם מאות לירות מחסי כוונותיו. העיתונות פתחה במסע היסטרי. השלוחייה חיברה כתבה של קיטרוג.

הכל התכוונו לאותה שערורייה עצמה: מדוע אין מדינת-היהודים מוכנה להוציא 50 מיליון לירות כדי לרכוש אוסף נדיר ומיוחד-במינו של כתבים יהודיים?

ערפל סמיך. כאשר ההיסטוריה חוגגת את ניצחונה, שותק השכל בישראל. מי שום כך לא הציג איש. מעל שום במה ציבורית, את השאלות ההגיוניות הפשוטות ביותר.

האוסף שייך לרב שלמה דויד ששון. בנו של הרב דויד שלמה ששון, יהודי אדוק מחוגי אגודת-ישראל.

הוא ירש מאביו אוסף גדול של כתבים. מקורו של אוסף זה לויטה ערפל סמיך. נשמעה הטענה כי חלק ניכר ממנו נגנב בשעתו מקהילות יהודיות שונות, כמו קהילת-דמשק. ברור כי ששון-האב, נכבד ממשפחה יהודית-עיראקית-יהודית עשירה בקורח, לא בדק בציציות הסחור רה שהוצעה לו על-ידי סוחרים ומתוככים.

השאלה הראשונה היא: מדוע צריך ששון למכור את האוסף?

מדוע עכשיו? ששון אינו אדם עני. יש לו נגיעה בכספים רבים המתגלגלים בממדינה. הוא נשיא ישיבת פורת-יוסף העשירה בירושלים, המוציאה מיליונים על בניית מול הרה"בית. הוא גם נשיא הוצאת התלמוד. לא פעם צורף למישלחות שהתחייצבו בפני הממשלה כדי לסחוט ממנה מיליוני לירות נוספות לחינוך היהודי של אגודת ישראל.

אולם אף אחד מכל המשתתפים במחול ההיסטורי, שתבעו מן הממשלה להקציב עשרות מיליונים לרכישת האוסף, לא השמיע כלפי ששון עצמו את הדרישה היסודית שלא ימכור את האוסף כלל.

גם עיתוי הוצעה מורו מאד. מתקבל הרושם כאילו התליט ששון זרעוה למי כור את האוסף, וכך נוצר מצב-חירום תרבותי.

אולם אין לכך כל שחר. כבר לפני שלוש שנים הוסיף האוסף בקטאלוג של המוסד המפורסם ביותר לפכירות סומך ביות בלונדון, טוטבי. ייתכן כי חלק מן האוסף נמכר כבר מומן, בשקט. עתה קמה הצעקה ביגלל פריטים אשר ששון לא הצליח למכרם - ועליכן נותרו ברשותו.

מחיר מפורסל. זיהי בסדרהכל קנוי גייה להטיל על אוצר המדינה את חחור בה לרכוש מידי ששון את האוסף הזה. במחיר המפולפל שהוא עצמו קבע לו, טען השבוע מומחה. "אין מחיר קבוע לאוסף כזה. כל המסע נועד להשיג לי ששון את המחיר שהוא רוצה, ולקחת את הכסף מממשלה-המיסים."

איש גם לא שאל מדוע חייב אוסף זה להימצא דווקא בישראל. כדי לעסוק במחקר, די למדענים בהעסקת-צילום. ואילו היצירות עצמן יכולות להישמר היטב גם במוזיאונים זרים, המשופעים בכספים - אם אלה מעוניינים ביכול לרכוש יצירות אלה, שאינן כה נדירות כפי שטענו ראשי-המסע.

התרבות הישראלית תצא נשכרת יור תר אם קירשו 50 מיליון לירות נוסף פות להרחבת לימודי-החובה, או לתגשת חלב לילדי בתי-הספר, אמר פקיד במיש רדיה-חינוך, שבקס להישאר בעילום שם - כי שריהחינוך, כעסקן מפולפל, הצטרף גם הוא למחול-השדים.

זה מסתיים כהמושל צועק: "החומות נפר לו. כן או לא?" הוא חוזר על שאלתו פעמים אחדות.

דמותו של המפקד הישראלי העורר, ללא ספק, גלים של זעם. אין זה אותו קצין ישראלי צעיר, חזק, יפה ובטוח-בעצמו, מן. אין זה אותו מפקד היודע את משימתו, הצועק "אחרי!" והבטוח בצידקת שיבתו על אדמת-כיבוש ערבית. המפקד של מוגדי היה רוצה לנהל סופרמרקט ולעשות כסף, במקום זה הוא תקוע ביריחו, כמושל.

הוא אינו רוצה לחשוב, רוצה למלא סקודות כמו רובוט. מילים כמו "הקרבה" ו"למען המולדת" נלעסות בפיו כמו גומי לעיסה שאיבד את טעמו. הוא מאלץ את עצמו לנהוג כרובוט, ורק לא לחשוב: "אני לא חושב כלום. אני חייל! אסור לי לחשוב ולהרהר, אסור לי! אתה שומע? אסור לי לחשוב! זאת פקודה!"

לאורך כל המחזה מאבד המושל את השליטה על עצמו במצבים שונים. אחרי שהוא מציע דיקטטורה צבאית שתפתור את הבעיות, הוא מציע לפוצץ את כדורי הארץ עם סצצת-אטום: "לא! לא! לא! לא יהיה עוד פעם גיטו וארשה, לא נקי פוץ מהחלונות אחוזה-להבות, לא נגשש יותר בתעלות-החיוב! נחזיר להם! נפוצץ אותם!"

פורקן

באלימות מינית

את לבטיו פותר המושל יחד עם החיילת. כל בעייה מוצאת את פיתרון הומני כשהשניים מתפלשים זה בזה וזרועות זו על הריצה, ופורקים את מירצם באלימות מינית. במושל יריחו משתתפים יוסף כרמון, בתפקיד המושל, יצחק חוקיה בתפקיד ה"סמל, שיבען בר בתפקיד מגדל, שלמה ו"שינסקי בתפקיד הסכיוואיד, יצחק אלר

שבמהלכה אומר לו מוחמד: "אתם כבשם את האדמה הזאת ואנחנו העבדים שלכם." וכשהסכיוואיד אומר לו שהאדמה שייכת לכל האנושות, הוא משיב לו: "לא, אתם חושבים שהיא רק שלכם! הסתלקו מכאן! הסתלקו! אתה זר כאן." הסכיוואיד אומר שהוא מרגיש זר בכל מקום, ומוחמד ממשיך ואומר: "אז תר גיש זר במקום אחר. כאן זאת הארץ שלי, האדמה הזאת היא חלק ממני, אני קרוב אליה, אני אוהב אותה. אנחנו לא רוצים אתכם כאן, לא רוצים, ואתם גם תלכו מכאן, אני יודע. זה יקח עוד שנה, שנתיים, המישים שנה, אבל אני יודע שאתם תלכו מכאן, לא רק אתה זר פה, כולכם זרים פה. כולכם."

"אני מושל

יריחו..."

סמל, הנכנס לבית-המעצר, תופס את מגדל ישן בשעת שמירה, ומעיר אותו בגסות. מגדל נבהל מאד, ומגיב כאילו העירו אותו קלגסי הק.ג.ב. הסמל יוצא, מגדל נותן עינו בוודקה המצוייה בכיס-מעילו, ומספר: "אתם יודעים, ב' רוטיה כל-יך רציני להגיע למערב, רציי תי חופשי, ובכן באתי למערב, גם כאן אין חופשי, מה זה חופשי? אני עוד אגיע למערב, אני אסע לאמריקה."

הסכיוואיד והמחבל מתיידדים, אגב ע"שון השישי. מגדל שופך את ליבו, ומספר שברוסיה אהב את נוגול ואת פושקין, ואילו כאן, בארץ-אבותיה, אילצו אותו לשנות את שמו מולאדימיר למגדל. אל בית-המעצר נכנס הסמל, כשהוא מגלה כי השומר והעצורים עורכים מס"גה. הוא יוצא מכליו ומאיים על מגדל שידיאג שהמושל ישלול את רישיון-הרוכ-לות שלו. מגדל, שכל עולמו בארץ-ישראל טובב סביב הרוכלות, מתחנן לפני הסמל שיבטל את רועי-הגזירה. הסמל ממשיך להתעלל בו, ומעורר את רוגזו של הסכיי

(המשך מעמוד 35) מכיוון שעליו להמשיך לתקוע בחצוצרה ולחפש את החומות, אין מי שישמור על שני העצירים, המושל מציע לגייס את מגדל, העולה מרוסיה. נסיונות-ההתחמקות של מגדל, "אני עולה חדש, אדוני הגנרל, עולה חדש, אין לכם זכות, אני איאבק, אשבות שביי תתרעם, אקשור את עצמי לכותל", לא עוזרים לו, והוא נאלץ לשמור על העצירים. בין מתן פקודות לסמל לבין התלבטות יות עצמיות, עסוק המושל עם החיילת, המבקשת לעבור מיריחו לרמלה והמאמינה בצידקת הערבים: "אנחנו יושבים על הר אדמות שלהם וטוענים שמבחינה היסטורית הן שלנו." הסמל, המזכיר שכיר-חרב צמא-ידם ומטומטם יותר מאשר חייל בצבא הקבע, ממשיך לחפש את החומות למרות שאינו מבין את הפקודה: "המושל שלנו מטורף! אין ביריחו חומות, ושום דבר לא יפול כשאין מה ליפול. הכל כבר נפל."

בבית-המעצר נרדם מגדל על מישמתו, המחבל הערבי מגלגל סיגריות חשיש והסכיוואיד זרוק שיכור על הריצפה. הסכיוואיד מתעורר משכרותו, ונדהם לגלות כי הושם בתא-מעצר אחד עם ערבי. בינו לבין מוחמד מתפתחת שיחה,

הכפתח יצחק אלוני, המגלם איש פתח הוא שונא יהודים, וטוען לזכות הערבים על הארץ. אלוני מגלם תפקיד שחמישה ערבים סירבו לגלמו.

רחב הזונה

בדמותה של ליילה הערבית, נוטה חסד לחזקים. היא דואגת רק לעצמה ושוכבת עם מי שמשתלם לה. היא מסרבת לשכב עם הסכיוואיד (שלמה וישינסקי), מכיוון שהוא חלש ולא יביא לה תועלת.

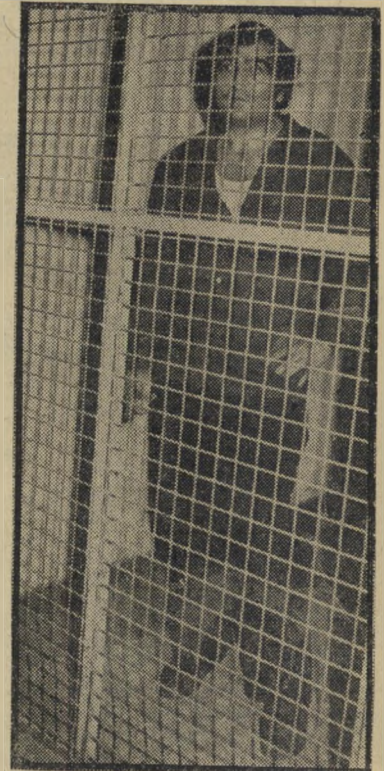
זואיד, המנצל את חולשתו הפיסית של הסמל והופך מעציר לעוצר, כשהוא מאיים על הסמל בתת-המיקלע. הסכיוואיד עומד על סף איבוד שפיות-דעתו, והוא מאיים להרוג את הסמל. במקום מגיע המושל, המחליט לשחרר את הסכיוואיד. הסכיוואיד אינו מאמין לו: "אני לא מאמין לך. אתה בעל סטיקיה, אתה מרמה במישקל."

המושל, שעוד בתחילת המחזה התגלה כאנטגוניסט של מפקד ישראלי מצוי, נפ"גע: "הוא אמר שאני בעל-סטיקיה. אני לא בעל-סטיקיה, אני מושל יריחו... ומה רע בלהיות בעל סטיקיה? לפחות יש לו רכוש."

למלא פקודות

כמו רובוט

סכיוואיד בורה, והמחבל הערבי אומר: "היהודי הזה השתגע." יש לו הודמנות לברות, אך אין לו לאן. הוא הרי לא כיצע את מלאכתו. המושל מחפש את החומה, החיילת עוזבת אותו. המח

המחזאי יוסף מוגדי, שרצה גם לביים את מחזהו מושל יריחו, נתקל בהתנגדות הנהלת התיאטרון, שהטילה את הבימוי על דויד מוכתר.